

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра струнно-смичкових інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант ОНП «Музичне мистецтво»
магістерського рівня вищої освіти,
проректор з науково-педагогічної діяльності
та інноваційного розвитку, професор

 Ю. СОКОЛОВСЬКИЙ

” 25 ” червня 2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

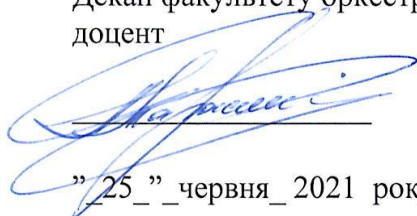

М. КУШНІР

” 25 ” червня 2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів,
доцент

 Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

” 25 ” червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво
Профілізація	«Арфа»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін науково-фахової підготовки (ОК 1.4)
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Атестаційний екзамен
Термін викладання	1 семестр
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін» (профілізація «арфа») з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-наукової програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ОЛІЙНИК Ольга Григорівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри струнно-смичкових інструментів ЛНМА ім. М. В. Лисенка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри струнно-смичкових інструментів

від ”_17_” _червня___ 2021 р., протокол № _11_.

Завідувач кафедри струнно-смичкових інструментів –заслужений діяч мистецтв України, професор ЮРІЙ ЄВГЕНОВИЧ ЛАНЮК

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є сприяння всебічній підготовці висококваліфікованих музикантів-виконавців, що професійно володіють методикою гри на арфі, на ґрунті опанування інноваційними системами навчання, моделювання, проектування майбутнього виконавця фахівця у вищих мистецьких навчальних закладах.

Курс методики викладання гри на арфі є частиною курсу методики гри на інструменті. Однак, за тематикою він найтісніше співвідноситься з профільюючими дисциплінами факультету оркестрових інструментів (спеціальність, камерний ансамбль, історія виконавського мистецтва, тощо) і має безпосереднє практичне значення для навчальної роботи та майбутньої професійної діяльності студентів.

Завданням навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з:

1. історією виникнення арфових шкіл та їх основними характеристиками ;
2. творчими принципами видатних виконавців та педагогів;
3. основними творами для арфи (різних стилів та епох);
4. методичними принципами найважливіших навчальних посібників;
5. закономірностями розвитку та добором виразових і технічних можливостей інструмента в процесі інтерпретації музичного твору.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН

ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.** Здатність спілкування іноземною мовою.
- ЗК2.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК3.** Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
- ЗК4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК9.** Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / музикознавчих дисциплін / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

РН9. Планувати і здійснювати дослідження у сфері культури та мистецтва: відшуковувати, обробляти та аналізувати необхідну інформацію; аргументувати висновки, презентувати та обговорювати результати досліджень.

РН10. Володіти сучасними методами та засобами наукових досліджень у сфері музичного мистецтва, у тому числі, методами роботи з інформацією, методами аналізу даних.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами			
	Екзамен	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота (денна/заочна)	Семестри			
						Всього (денна/заочна)	у тому числі:				1	2	3	4
							Лекційні (денна/заочна)	Індивідуальні	практичні					
	15	15	15		15									
Методика викладання спеціальних дисциплін	-	3	4	3	90	30/6	30/6	-	-	60/84	-	-	2/6	-

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних				Самостійна робота (денна/заочна)
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					Лекційні (денна/заочна)	Індивідуальні	практичні	
II	-	3	90	30/6	30/6	-	-	60/84
	3	3	90	30/6	30/6	-	-	60/84

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обсяг – 30 годин лекційних (групових) занять і 60 годин самостійної роботи
– денна форма і 6 годин лекційних (групових) занять і 84 годин
самостійної роботи – заочна форма)

Принцип побудови курсу навчальної дисципліни відповідає основним етапам формування виконавського апарату арфіста і базується на психофізіологічному, індивідуально-особистісному, культурно-естетичному та регулятивно-оптимальному підходах до формування виконавської майстерності виконавця.

Планування матеріалу курсу і його зміст піддаються певним змінам, проводяться у відповідність до сучасних вимог і критеріїв.

У зв'язку з цим, у програмі курсу вивчаються, аналізуються, застосовуються інноваційні здобутки у галузі психології, педагогіки, мистецтвознавства, культурології, спрямовані на формування системності у досягненні фахового професіоналізму.

У курсі вивчаються основні етапи розвитку фахової літератури, вивчається виконавська спадщина еталонних музикантів-виконавців сучасності, аналізується діяльність видатних виконавців та педагогів. Велике місце на лекціях відведене опанування студентами педагогічно-рефлексивними вміннями навчання гри на інструменті. У зв'язку з цим, студентами представляються тематичні презентації, здійснюються написання різноманітних тестів, що спонукає до опанування методикою навчання гри на арфі на усвідомленому, регулятивно-індивідуальному рівні фахової спеціалізації.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та джерельна база курсу.

Тема 1. Історико-теоретичні аспекти курсу.

Тема 2. Розвиток методики гри на арфі.

Самостійна робота:

1. Вивчення сучасних джерел з педагогіки та методики викладання гри на арфі.

Змістовий модуль 2. Музичні здібності учня та засоби їх розвитку.

Тема 1. Музичний слух.

Тема 2. Музичний ритм.

Тема 3. Музично-виконавська пам'ять.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;
2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 3. Методика формування виконавського артистизму.

Тема 1. Артистизм як виконавський феномен.

Тема 2. Психолого-педагогічні аспекти виконавського артистизму.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. виконавська воля;

2. виконавська уява;
3. музикальність та темперамент.

Змістовий модуль 4. Методика формування художньої техніки арфіста.

Тема 1. Раціональна та художня техніка арфіста.

Тема 2. Техніка арфіста в контексті інтерпретації музичного твору.

Самостійна робота: написання рефератів на теми: аналіз музичних творів еталонними виконавцями; визначення індивідуального виконавського стилю.

Змістовий модуль 5. Методика роботи над музичним твором

Тема 1. Виконавсько-ціннісний аналіз стилів музичних творів арфового репертуару.

Тема 2. Системність творчості у виконавській інтерпретації.

Самостійна робота: здійснення презентацій на тему виконання одного твору різними еталонними виконавцями.

Змістовий модуль 6. Методика формування сценічної стабільності арфіста.

Самостійна робота: написання рефератів на теми:

1. Профілактика професійних захворювань.
2. Підготовка до сценічного виступу.

На підготовку до Атестаційного екзамену - 10 годин самостійної роботи (денна і заочна форма навчання).

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.

3. Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Андрейко О. І. Виконавська традиція у контексті інтерпретації змісту музичного твору / О.І. Андрейко // Педагогіка і психологія професійної освіти, № 2. – Львів, 2009. С.206-214.
2. Гумен О. Арфова освіта у Львові: творчо-виконавський діалог / Олександра Гумен // Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін: Зб. Матеріалів Всеукраїнської відкритої науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті А.Ф. Кречківського. – Суми : Вінниченко М. Д., 2011. – С.50-52.
3. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів / М. К. Козій. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 140 с.
4. Музичний інструмент арфа: програма для музичних шкіл та музичних відділень початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання) / уклад.: О. І. Ігумен, О. В. Гринькова, В. Л. Тихонова. – К, 2014. – 44 с.
5. Науменко С. І. Психологія музичності та її формування у молодших школярів: Навч. посіб / Світлана Іванівна Науменко. – К.: КДПІ, 1993. – 160 с.
6. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. – 2 К.: Просвіта, 2000. – 386 с.
7. Олійник О. Г. Педагогічна практика для арфи. Додаток до програми з предмету “Педагогічна практика” для вищих музичних навчальних закладів / О. Г. Олійник. – Львів: ЛДМА ім. М. Лисенка, 2002. – 31 с.

8. Падалка Г. М. Модернізація мистецької освіти як наукова проблема / Г. М. Падалка // Науковий вісник Південноукраїнського державного університету ім. К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. – Одеса, 2006. – С.3-9.
9. Падалка Г. М. Музична педагогіка / Падалка Г. М. – Херсон: ХДПІ, 1995. – 104 с.
10. Abbey-Lee L. Easy Reading. The Harp Column, 2000. №7(4), pp.6-7.
11. Aspnes L. Theory and Practice Go Hand in Hand. American Harp Society Teachers Forum (Winter 1998), №16. pp. 6-7.
12. Balderston S. The Art of Practicing. United States of America: Suzanne Balderston. 2000.
13. Balderston S. The Art of Teaching the Harp. United States of America: Suzanne Balderston. 2001.
14. Bullen S. The Role of Inspiration. American Harp Society Teachers Forum (Winter 2000), pp.6-7.
15. Coffey F. Practice Makes Perfect. The Harp Column, 1999. №6(5), p.8.
16. De Montesquiou O. The Legend of Henriette Renié. Bloomington, Indiana: AuthorHouse. 2006.
17. Gaál, E. The Kodály Concept for Harp. American Harp Society Teachers Forum (1999). Retrieved 2 June 2010 from <http://www.harpahungarica.com/articles/kodaly.html>
18. Gaál, E. Harp Playing for Life: The Kovács Method in Harp Pedagogy. American String Teacher. (2003). Retrieved 2 June 2010 from <http://www.harpahungarica.com/articles/harpplay.html>
19. Grandjany Centennial Fund / American Harp Society Inc. (2008). Marcel Grandjany: The Teacher. [DVD] New York: American Harp Society.
20. Harp Column Forum. (2010). Teaching Harp: The Russian Method / School. HarpColumn.com. Retrieved 7 July 2011, from <https://www.harpcolumn.com/forum/message-view?message%5fid=12259906>
21. Inglefield R. Marcel Grandjany: Concert Harpist, Composer and Teacher. Washington: University Press of America. 1977.

22. Kondonassis, Y. *On Playing the Harp* (2nd Edition ed.). New York: Carl Fischer. 2006
23. Lawrence, L. AHS Teachers Forum Interview. *American Harp Society Teachers Forum* (Winter 1998), 4-5.
24. Lawrence L., & Salzedo, C. *Method for the Harp*. New York: G. Schirmer, Inc. 1929.
25. Liber, J. *A Method for the Harp: The Power of Music*. Bologna: UT Orpheus Edizioni. 2008.
26. McDonald S., & Wood Rollo L. *Harp for Today: a Universal Method for the Harp*. Louisville: MusicWorks-Harp Editions. 2008.
27. Mills C. *Harp Teaching Materials*. Collected and Edited by Carolyn Mills (Handout). Wellington. 2010.
28. Newell, L. Analysis of an Aesthetic Pertinent to Sound. *American Harp Society Teachers Forum* (Summer 2001), pp.8-9.
29. Nicholson T. P. *The Evolution of Harp Pedagogy in Twentieth Century America*. Muncie, Indiana: Ball State University. 2003.
30. Owens D. *Carols Salzedo: From Aeolian to Thunder - A Biography* (2nd Edition ed.). Chicago: Lyon & Healy. 1993.
31. Perrett D. *Technical Development for Harpists*. London: Trinity College London. 2001.
32. Renié H. *Complete Method for the Harp*. Paris: Alphonse Leduc. 1966.
33. Rensch R. *Harps & Harpists*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press. 1989.
34. Salzedo C. *Modern Study of the Harp*. New York: G. Schirmer, Inc. 1921.
35. Watkins D. *Complete Method for the Harp*. London: Boosey & Hawkes. 1972.
36. Zingel H. J. *Harp Music in the Nineteenth Century* (M. Palkovic, Trans.). Bloomington: Indiana University Press. 1992.
37. Zingel H. J. *Neue Harfenlehre: Geschichte. Spielart. Musik*. Leipzig: VEB Friedrich Hofmeister, 1981. Band 4. 110 s.

Рекомендована література БАЗОВА

Пропонований програмний репертуар
дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін» (арфа)

Технічний матеріал (вправи, етюди)

1. Bochs-Obertuer Universal Method for the Harp
<https://ia800500.us.archive.org/8/items/universalmethodf00boch/universalmethodf00boch.pdf>
2. Concone L Etudes pour la harpe, op. 26,
<https://archive.org/details/tudespourlaharpe02conc/mode/1up>
3. Holy A. Technical studies for Harp. New York 1923
<https://ia802808.us.archive.org/27/items/technicalstudies01hola/technicalstudies01hola.pdf>
4. Salzedo C. The Harpist's Daily Dozen
<https://ia802803.us.archive.org/7/items/harpistsdailydoz01salz/harpistsdailydoz01salz.pdf>
5. Schueker E. Etüden-Schule des Harfenspielers Op. 18 :
<https://archive.org/details/etdenschuledesha1890schu/mode/1up>
6. Tombo A. Schule der Technik des Harfenspiels (herausgegeben von E. Schueker) Zweiter Teil. Leipzig: 1920
<https://ia601000.us.archive.org/11/items/schuledertechnik1920tomb/schuledertechnik1920tomb.pdf>
7. Zingel H. J. Neue Harfenlehre: Geschichte. Spielart. Musik. Leipzig: VEB Friedrich Hofmeister, 1981. Band 2.

П'єси

1. Гумен О. Українська музика для арфи. Перекладення для арфи у формі посібника для учнів 2-5 класів музичних шкіл. К, 2009.
2. Гранжані М. Прелюдії.
3. Добродинский Б. Сюїта «Бароко» Прага. 1961.
4. Добродинский Б. Сюїта (ред. О. Олійник).
5. П'єси для арфи (ред. О. Олійник). Львів, 2003.
6. П'єси для арфи (ред. В. П. Полтаревої). Львів, 1958.
7. П'єси для арфи (ред. В. П. Полтаревої). Львів, 1979.
8. П'єси українських композиторів у перекладі для арфи (ред. і упор. В. П. Полтаревої).
9. Поліфонічні п'єси для арфи (ред. О. Олійник). Львів, 2003.
10. Grandjani M. Deux Chansons Populaires Frangaises.

11. Harp Album №2 (compiled and edited by A.F. Pinto)
<https://harpalbum12repri02newy.pdf>
12. Harp Album №4 (compiled and edited by A.F. Pinto)
<https://harpalbum12repri00newy.pdf>
13. Hasselmans A. Trois petites pieces <https://troispetitespi1900hass.pdf>
14. Снур Й. Сюїта №1 <https://suiteno1forirish00snoe.pdf>

Сонати, фантазії, варіації

1. Бах Ф.Е. Соната №4
2. Гайдн Й. Варіації
3. Давид Л. Соната
4. Дусік Я.Л. Шість сонат
5. Ібер Ж. Фантазія
6. Кардон Ж. Сонати Мі бемоль мажор та фа мінор.
7. Кікта В. Сонатина на честь Д. Бортнянського.
8. Крумпгольц Ж. Сонати №№ 1, 4.
9. Мортарі В. Сонатина